

Koncepcja Szkoły Promującej Zdrowie

Koncepcja szkoły promującej zdrowie wynika bezpośrednio z założeń promocji zdrowia.

Ze względu na bardzo szeroki zakres działań, różnorodność potrzeb i priorytetów szkół funkcjonujących w odmiennych kulturach i warunkach trudno ustalić jedną definicję SzPZ.

Obecnie w sieci Szkół dla Zdrowia w Europie (*Schools for Health In Europe – SHE*) przyjmuje się **eko-holistyczny model szkoły promującej zdrowie**^[1]. Zakłada on istnienie powiązanych wzajemnie ze sobą pięciu kluczowych elementów „wewnątrz” szkoły oraz oddziaływanie czynników zewnętrznych, związanych z legislacją, polityką i inicjatywami w resorcie zdrowia i edukacji na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Wskazuje to, że działania dla tworzenia SzPZ nie mogą ograniczać się do samej szkoły, lecz muszą być powiązane i wspierane przez resorty edukacji i zdrowia na różnych poziomach.

Aktualnie w krajach należących do SHE istnieje zróżnicowane podejście i różnorodne modele SzPZ^[2]. Szkoła promująca zdrowie jest raczej **procesem** dokonującym się w określonym kontekście, a nie efektem wdrażania ogólnie ustalonych zasad. Każdy kraj wypracowuje swój model SzPZ w zależności od uznawanych wartości oraz własnych doświadczeń.

W Polsce koncepcja szkoły promującej zdrowie stale się rozwija i ulega modyfikacjom. Przyjęto, że:

Szkoła

- Jest środowiskiem, którego społeczność nie tylko uczy się i pracuje, ale także żyje – nawiązuje kontakty z innymi, przeżywa porażki i sukcesy, odpoczywa, bawi się itp. Szkoła jest więc miejscem, w którym społeczność ma nie tylko wywiązywać się z obowiązków, ale także powinna dobrze się czuć.
- Jest elementem środowiska lokalnego: oba te środowiska wzajemnie na siebie oddziałują.
- Jest miejscem, które przygotowuje młodych ludzi nie tylko do następnego etapu edukacji, ale również do życia, w tym do dokonywania „zdrowych” wyborów.

Promująca

- Tworząca warunki (fizyczne i społeczne), sprzyjające ochronie i pomnażaniu zdrowia.
- Umożliwiająca aktywne uczestnictwo społeczności szkolnej w działaniach na rzecz zdrowia.

Zdrowie

- Ma cztery wymiary: fizyczny, psychiczny, społeczny i duchowy, które powinny być w harmonii.
- Decyduje o jakości życia ludzi obok wykształcenia i warunków ekonomicznych.

Na podstawie opracowanych standardów przyjęto polską definicję Szkoły Promującej Zdrowie oraz opracowano nowy model takiej szkoły.

Definicja szkoły promującej zdrowie

Szkoła promująca zdrowie to szkoła, która we współpracy z rodzicami uczniów i społecznością lokalną:

- systematycznie i planowo tworzy środowisko społeczne i fizyczne sprzyjające zdrowiu i dobremu samopoczuciu społeczności szkolnej,
- wspiera rozwój kompetencji uczniów i pracowników w zakresie dbałości o zdrowie przez całe życie.

Standardy Szkoły Promującej Zdrowie

Przyjęty model SzPZ stanowił punkt wyjścia do opracowania czterech standardów.

Standardy szkoły promującej zdrowie

Szkoła promująca zdrowie dąży do osiągnięcia celów i realizuje zadania określone w podstawach programowych kształcenia ogólnego i innych obowiązujących aktach prawnych i ponadto:

1. Koncepcja pracy szkoły, jej struktura i organizacja sprzyjają uczestnictwu społeczności szkolnej w realizacji działań w zakresie promocji zdrowia oraz skuteczności i długofalowości tych działań.
2. Klimat społeczny szkoły sprzyja zdrowiu i dobremu samopoczuciu uczniów, nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz rodziców uczniów.
3. Szkoła realizuje edukację zdrowotną i program profilaktyki dla uczniów, nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz dąży do poprawy skuteczności działań w tym zakresie.
4. Warunki oraz organizacja nauki i pracy sprzyjają zdrowiu i dobremu samopoczuciu uczniów, nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz współpracy z rodzicami.

Są to standardy jakości pracy szkoły w zakresie promocji zdrowia.

Standardy te spełniają dwie funkcje:

- Wyznaczają główne kierunki pracy (cechy) SzPZ. Opisują one jej model oraz specyfikę wyróżniającą te szkoły od innych, które nie podjęły się tworzenia SzPZ.
- Stanowią punkt wyjścia do programowania ewaluacji SzPZ, czyli sprawdzania, w jakim stopniu szkoła zbliża się do poziomu, który można by uznać za „idealny”.

---

[1] Woynarowska B., Stępnia K.(2002), *Ewolucja koncepcji i modelu szkoły promującej zdrowie w Europie*, Wychow. Fiz. Zdrow., 49, 12, 3-6.

[2] Woynarowska B., Stępnia K. (2002), *Cele i modele szkoły promującej zdrowie w różnych krajach Europy*. Edukacja, 4, 76-83.